

5. Modranská keramika

História:

Mesto Modra je oddávna spojené s pestovaním a výrobou kvalitných vín a výrobou keramiky. Historické korene modranskej keramiky siahajú až do 14. storočia. Tak ako má modranské víno svoju jedinečnú chuť a vôňu, tak má modranská keramika svoj jedinečný tvar i farbu a rovnako bohatú tradíciu.

Hrnčiarstvo, ako výroba jednoduchého hlineného riadu, bolo vždy úzko zviazané s výrobou, skladovaním a konzumáciou vína. O najstaršej hrnčiarskej výrobe v Modre však ešte veľa vedomostí nemáme. Počiatky rozvinutej cechovej výroby siahajú pred polovicu 17. storočia. Už v 18. storočí sa v Modre usídlili Habáni a tí so sebou priniesli i vedomosti výroby fajansy. Tým boli vytvorené predpoklady i pre rozvoj náročnejšej džbánkarskej výroby. Už v roku 1883 bola v Modre založená Keramická učebná dielňa, v roku 1912 vznikla Dielňa pre výrobu hlineného riadu. Dielňa prešla viacerými zmenami a od roku 1923 vystupovala navonok ako Slovenská keramika. Do tohto obdobia spadajú počiatky figurálnej a umeleckej keramickej tvorby. V roku 1952 prešli modranské výrobne do Zväzu výrobných družstiev a to už s terajším názvom Slovenská ľudová majolika. Keramická výroba v Modre je spojená s viacerými generáciami vynikajúcich majstrov a umelcov. S ich výrobňami sa môžete stretnúť priamo v Modre nielen v Múzeu Ľ. Štúra, v Galérii I. Bizmayera, v reprezentačnej predajni Slovenskej ľudovej majoliky, ale aj v najrôznejších verejných a súkromných priestoroch v meste. Modranská keramika nie je známa iba na Slovensku, ale známa je po celom svete.

Keramika prešla dlhým a zložitým vývojom tak po stránke úžitkovej ako aj estetickej a stala sa jedným z určujúcich činiteľov stupňa vyspelosti ľudskej spoločnosti. Jedinečnosť modranskej majoliky spočíva predovšetkým v jej ručnom spracovaní, od vytáčania na elektrickom hrnčiarskom kruhu, až po maľbu dekóru. Svojou pestrosťou foriem, jedinečným estetickým výrazom a kvalitou spracovania patrí k najtypickejším nositeľom ľudovomeleckých tradícií na Slovensku.

Súčasnosť:

I v súčasnosti sa pre základnú džbankársku hmotu používa hlina z modranských ložísk. Vytočené výrobky sa voľne sušia v dielni a po dôkladnom vyschnutí sa vypaľujú v peci pri teplotách 980 až 1000 °C. Po prvom vypálení sa glazujú surovou bielou glazúrou, na ktorú sa voľnou rukou maľujú vzory technikou maľby do surového emailu. Ozdobné prvky vychádzajú zo vzorkovníka zozbieraného Heřmanom Landsfeldom začiatkom 20. storočia, uplatňuje sa však aj fantázia súčasných výtvarníkov. Pomalované výrobky následne prejdú druhým výpalom pri teplotných 980 až 1020 °C, po ktorom keramika získa vysoký lesk, sýtosť a trvanlivosť farieb.

Druhy dekórov:

Podľa použitia farieb na keramike sa rozlišujú štyri druhy dekórov, ktoré určujú originálny vzhľad modranskej majoliky. Najstarší dekór vychádza z habánskej tradície. Červenú farbu habáni nepoužívali, pretože je farbou krvi. S názvom mesta Modry je spájaný obľúbený modrý dekór, rozšírený je aj zelený s použitím hnedej kontúry. Pre modranskú majoliku je však najtypickejšie používanie pestrých farieb, ktorými sa znázorňujú predovšetkým vinohradnícke a poľovnícke motívy.

Tak sa zložitou a zaujímavou cestou rodí nielen na pohľad krásna, ale aj užitočná keramika, ktorá vzbudzuje obdiv a spríjemňuje každodenný život človeka.

Slovenská ľudová majolika je držiteľom certifikátu zdravotnej nezávadnosti a držiteľom ochrannej známky a názvu MODRANSKÁ MAJOLIKA.

Aby sme získali lepšiu predstavu o tom, ako spomínané vzory vyzerajú, premietli sme si prezentáciu s ukázkami jednotlivých výrobkov:

[„Modranská keramika“](#)

Niektoré vzory sa nám natoľko zapáčili, že sme sa ich pokúsili napodobniť. Najskôr sme si zvolili techniku maľby na papierové tanieriky:

Keďže nemáme k dispozícii ani keramickú hlinu, ani pec na vypálenie hotových výrobkov, použili sme pri tvorbe dekoratívnej keramiky plastelínu. Pomocou jednoduchého lepenia valčekov sme zhotovovali miniatúrne mištičky a krčiazteky:

Asi najviac sa nám podarilo vytvoriť efekt skutočnej keramiky prostredníctvom slaného cesta. Použili sme 2 kg hladkej múky, 1 kg soli, vody podľa potreby. Cesto sme si zamiesili deň dopredu. Uskladnili sme ho v chladničke v mikroténovom vrecku. Pracovali sme na pomúčenej doske, na ktorej sme príborovým nožom vykrajovali tvary podľa šablóny. Na vlasy sme použili cesto pretlačené cez lis na cesnak. Hotové výrobky sme nechali vyschnúť pri izbovej teplote / približne 2 dni /. Glazúrovaný vzhľad sa nám podarilo dosiahnuť pomocou lepidla Klovatina, ktorou sme na záver celý výrobok pretreli:

ZDROJE:

<http://www.modrafoto.mo.mesto.sk/majol/majolika.htm>

http://www.majolika.sk/stranky/o_nas_sj.htm

http://spravy.pravda.sk/keramiku-naucili-modranov-malovat-stari-habani-majstri-uz-nepribudaju-1mo-/sk_regiony.asp?c=A090812_144746_sk_regiony_p23